

MAKTAB MATEMATIKA KURSIDA GEOMETRIYA FANINI O‘QITISH METODIKASI.

Abdimomin Bekboyev

*Termiz davlat universiteti, Fizika matematika fakulteti,
Algebra va geometriya kafedrasida o‘qituvchisi.*

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz maktab matematika kursida geometriyani o‘rgatish va o‘rganishni kuchaytirishi mumkin bo‘lgan turli strategiyalarni, jumladan amaliy o‘rganish, vizual tasvirlar, muammolarni hal qilish yondashuvlari, real dunyo ilovalari, interfaol texnologiya va hamkorlikda o‘rganishni o‘rganamiz.

Kalit so‘zlar: matematika, geometriya, formula, theorems, metodlar, shakllar, burchaklar, masalalar, mantiqiy fikrlash.

Geometriya matematikaning bir bo‘limi sifatida o‘quvchilarga shakllar, burchaklar va fazoviy munosabatlarning xususiyatlarini o‘rganish imkoniyatini berish orqali maktab o‘quv dasturida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Maktab matematika kursida geometriyani o‘rgatish o‘quvchilarning fazoviy fikrlash, masalalar yechish va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun zarurdir. Geometriya faqat formula va teoremlarni yodlashdan iborat emas; u geometrik jismlar orasidagi munosabatlarni tartibga soluvchi asosiy tamoyillarni tushunishdan iborat. O‘qitishning innovatsion uslub va yondashuvlarini qo‘llash orqali o‘qituvchilar o‘quvchilarga geometrik tushunchalarni mazmunli va interaktiv tarzda o‘rganish imkonini beruvchi dinamik ta‘lim muhitini yaratishi mumkin. Ushbu metodologiyalarni geometriya o‘qitishga kiritish orqali o‘qituvchilar o‘quvchilarni geometriyaning go‘zalligi va mantiqiylikini chuqurroq tushunishga ilhomlantirishi va ularni sinfdan tashqarida qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan muhim matematik ko‘nikmalar bilan jihozlashlari mumkin. Geometriya o‘quvchilarga ijodiy muammolarni hal qilish, tanqidiy fikrlash va fazoviy fikrlash bilan shug‘ullanish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi, ularning matematik sayohatiga poydevor qo‘yadi va o‘rganishga umrbod muhabbat uyg‘otadi. Keling, geometriyani o‘rgatish

metodologiyasini ko'rib chiqaylik va bu strategiyalar o'quvchilarning geometriya olamini idrok etish va o'zaro munosabatini qanday o'zgartirishi mumkinligini bilib olaylik. Maktab matematika o'quv dasturida geometriyani o'rgatish o'quvchilarning fazoviy fikrlash, masalalar yechish va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishning asosiy jihati hisoblanadi. Geometriya matematikaning bir bo'limi sifatida o'quvchilarga shakllar, burchaklar va fazoviy munosabatlarning xossalarini o'rganish uchun noyob imkoniyat yaratadi, ular atrofidagi dunyoni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Geometriyani o'rgatishning eng samarali usullaridan biri amaliy mashg'ulotlar va manipulyatsiyalardir. O'quvchilarni chizg'ich, transportyor, sirkul, geometrik jismlar kabi geometrik asboblardan bilan ta'minlash ularga geometrik tushunchalarni aniq va interaktiv tarzda o'rganish imkonini beradi. Shakllarni qurish, burchaklarni o'lchash va simmetriyani o'rganish kabi mashg'ulotlar o'quvchilarga geometrik printsiplarni aniq tushunishga yordam beradi. Geometriya vizual mavzu bo'lib, vizual tasvirlardan foydalanish o'quvchilarga mavhum geometrik tushunchalarni tushunishga yordam berishning kalitidir. O'qituvchilar geometrik xususiyatlar va munosabatlarni tasvirlash uchun diagrammalar, jadvallar va geometrik rasmlardan foydalanishlari mumkin. Ko'rgazmali qurollar o'quvchilarga geometrik tushunchalarni tasavvur qilishda yordam beradi, ularni yanada qulayroq va tushunarli qiladi. Geometriya masalalarini yechishda yaxshi yordam beradi, chunki o'quvchilarga echish uchun tanqidiy fikrlash va mantiqiy fikr yuritishni talab qiluvchi geometrik masalalar taqdim etiladi. O'quvchilarni geometrik masalalarga tizimli yondashishga, naqshlarni aniqlashga va yechim topishda geometrik tamoyillarni qo'llashga undash ularning masalani yechish ko'nikmalarini va matematik fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Geometrik tushunchalarni real dunyo ilovalari bilan bog'lash o'quvchilarga geometriyaning kundalik hayotdagi ahamiyatini ko'rishga yordam beradi. O'qituvchilar geometriyaning amaliy ahamiyatini ko'rsatish uchun arxitektura, san'at, tabiat va texnologiyada uchraydigan geometrik shakllar va xususiyatlar misollarini kiritishlari mumkin. Ushbu kontekstualizatsiya o'quvchilarga sinfdan tashqari geometriyaning foydaliligini baholashga yordam beradi. Interfaol geometriya dasturlari va onlayn resurslar kabi texnologiya vositalarini integratsiyalash o'quvchilar uchun o'rganish tajribasini oshirishi mumkin. Virtual manipulyatorlar,

interaktiv simulyatsiyalar va geometriya ilovalari o'quvchilarga geometrik tushunchalarni dinamik va qiziqarli tarzda o'rganish imkoniyatini beradi. Texnologiya vizualizatsiya, tajriba va geometrik g'oyalarni o'rganishni osonlashtirishi mumkin. Guruh loyihalari, tengdoshlar bilan muhokamalar va muammolarni hal qilish vazifalari kabi hamkorlikdagi o'quv faoliyatini rag'batlantirish, o'quvchilar geometriya bilan birgalikda shug'ullanishi mumkin bo'lgan qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratadi. Hamkorlikdagi ta'lim muloqot, jamoada ishlash va tengdoshga o'rganishga yordam beradi, birgalikda izlanish va muhokama qilish orqali o'quvchilarning geometrik tushunchalarni tushunishini kuchaytiradi.

Xulosa: Xulosa qilib aytish mumkinki, maktab matematika kursida geometriyani o'qitish metodikasi amaliy ta'lim, vizual tasvirlar, masalalarni yechish usullari, real hayotda qo'llash, interfaol texnologiya va hamkorlikda o'qitishga ustuvor ahamiyat berish kerak. Ushbu samarali strategiyalarni qo'llash orqali o'qituvchilar o'quvchilarga geometriyani chuqur tushunishni rivojlantirish va akademik va kelajakdagi faoliyatida foydali bo'lgan muhim matematik ko'nikmalarni rivojlantirish imkonini beradigan dinamik va qiziqarli o'quv muhitini yaratishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Azamov A., Xaydarov B., Kuchkarov A., Sariqov Ye., Sag'diev U. *Geometriya. Umumiy o'rta ta'lim maktablari 7- sinf uchun darslik.* -T.: "Yangiyo'lpoligrafservis", 2017.

2. A.A. Rahimqoriyev *"Geometriya" umumiy o'rta ta'limning maktablarining 8-sinfi uchun darslik.* Toshkent. "YANGIYO" L POLIGRAPH SERVICE" 2010

3. Haydarov B., Sariqov Ye., Qo'chqorov A. *Geometriya. 9-sinf.* -T.: "O'zbekiston milliy entsiklopediyasi", 2014 y.

4. Павлова Л.В. *Компетентностью задачи по геометрии.* Псков 2014 г.

5. I. Isroilov, I. Pashaev *Geometriya. Darslik.* -T.: O'qituvchi, 2011.

6. Yunusova D.I. *Ta'lim texnologiyalari asosida matem*